

บริบทด้านสังคมกับการบริหารงานอุดมศึกษา**ดร. วิชัย รูปจำดี****วันพุธที่ 23 กันยายน 2552 เวลา 9.00 – 16.00 น.****สรุปสาระสำคัญ**

บริบท หมายถึง การพิจารณาบทบาทของสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของสิ่งนั้น บริบทด้านสังคม หมายถึง การพิจารณาถึงบทบาทของประเด็นทางสังคมในงานบริหารงานอุดมศึกษาการศึกษาไทยในสถานการณ์โลก

ขอบข่ายของบริบทด้านสังคมในการบริหารงานอุดมศึกษา

1. การเห็นความสำคัญ
2. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาด้านสังคมแก่กลุ่มเป้าหมาย
3. การบรรจุด้านสังคมในหลักสูตรและกิจกรรมการศึกษา
4. การเน้นคุณสมบัติด้านสังคมของผลผลิต
5. การทำคุณสมบัติผลผลิตไปใช้ประโยชน์

กระบวนทัศน์ในการศึกษาเรียนรู้

กระบวนทัศน์ (Paradigm) มาจากภาษากรีก โดย para แปลว่า beside ส่วน digm แปลว่า ทฤษฎี คือ ชุดแนวความคิด หรือ มโนทัศน์ (Concepts) ค่านิยม (Values) ความเข้าใจรับรู้ (Perceptions) และการปฏิบัติ (Practice) ที่มีร่วมกันของคนกลุ่มหนึ่ง ชุมชนหนึ่งและได้ก่อตัวเป็นแบบแผน ของทัศน์อย่างเฉพาะแบบหนึ่ง เกี่ยวกับความจริง (Reality) ซึ่งเป็นฐานของวิถี เพื่อการจัดการตนเอง ของชุมชนนั้น ที่ทำหน้าที่สองประการ ประการแรกทำหน้าที่ วางหรือกำหนดกรอบ ประการที่สอง ทำหน้าที่บอกเราว่าควรจะทำอะไรปฏิบัติอย่างไร ภายในกรอบเพื่อให้เกิดความสำเร็จ รวมไปถึง เราวัดความสำเร็จนั้นอย่างไร

กระบวนทัศน์ คือ กระบวนคิดวิเคราะห์ วิธีคิด วิธีปฏิบัติ แนวการดำเนินชีวิต มาทบทวนใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับยุค และสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น และที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความเชื่อพื้นฐานที่มีในจิตใจของมนุษย์ทุกคน แตกต่างกันตามเพศ ตามวัย ตามสิ่งแวดล้อม ตามการศึกษาอบรม และตามการตัดสินใจเลือกของแต่ละบุคคล ความเชื่อพื้นฐานนี้แหละเป็นตัวกำหนดให้แต่ละคนชอบอะไร และไม่ชอบอะไร

กระบวนทัศน์ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และค่านิยมการพัฒนาของมนุษย์

| | |
|--------------------------------------|----------------------------------|
| Paradigm ด้านระบบการเมือง | |
| ประชาธิปไตย ← | → เผด็จการ |
| Paradigm ด้านระบบเศรษฐกิจ | |
| ทุนนิยม ← | → สังคมนิยม |
| Paradigm ด้านค่านิยมการพัฒนา | |
| โลกาภิวัตน์นิยม ← | → ท้องถิ่นนิยม |
| ปัจเจกชนนิยม(Individual-based value) | ชุมชนนิยม(Community-based value) |

● Paradigm ด้านระบบการเมือง การจัดกระบวนความรู้ด้านการเมืองและนำมาสอน เรียนรู้
อย่างไร ได้อะไร โลกมีค่านิยมอย่างไรในด้านการเมือง Paradigm ด้านระบบการเมืองแบ่งเป็น 2 ขั้ว

1. **ระบอบเผด็จการ** คือ การใช้อำนาจบริหารเด็ดขาด เรียกลัทธิหรือแบบการปกครองที่ผู้นำคนเดียว หรือบุคคลกลุ่มเดียวใช้อำนาจอย่างเด็ดขาดในการบริหารประเทศว่า ลัทธิเผด็จการ เรียกผู้นำคนเดียวเช่นนี้ว่า ผู้เผด็จการ แปลมาจากคำภาษาอังกฤษ Dictatorship สมัยนี้มีความหมายไปในทางเลวร้าย บ่งถึงการปกครองโดยคน ๆ เดียว หรือคณะบุคคล โดยไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชา - ราษฎร (ศ. ศิวรักษ์: หน้า 53-55) เป็นการเมืองที่เป็นจริง เมื่อโลกเจริญขึ้น เผด็จการจะมีแนวโน้มเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ในอดีตทุกประเทศส่วนใหญ่เป็นเผด็จการ แต่เผด็จการอย่างไรจะทำให้ประชาชนยอมรับ เมื่อโลกเปลี่ยน การปกครองเปลี่ยน องค์ความรู้ค่อย ๆ กลายเป็นประชาธิปไตย ซึ่งเป็นที่ปรารถนาของทุกคน

2. **ระบอบประชาธิปไตย** คือ ระบอบการปกครองของรัฐ ซึ่งบริหารอำนาจรัฐมาจากเสียงข้างมากของพลเมือง แต่ในปัจจุบัน ได้ปรากฏให้เห็นหลักการสองหลักการที่ทำให้การนิยามคำว่า "ประชาธิปไตย" โดยประการแรก เห็นว่าบรรดาพลเมืองหรือสมาชิกในสังคมย่อมมีความเสมอภาคกันในการเข้าถึงอำนาจ ส่วนประการที่สองนั้น เห็นว่าพลเมืองย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองโดยเสมอกัน

● Paradigm ด้านระบบเศรษฐกิจ แบ่งเป็น 2 ขั้ว

1. **ทุนนิยม** เป็นระบบเศรษฐกิจที่ซึ่งผลิตภัณฑ์และสินค้ามีการจำหน่าย แลกเปลี่ยนซื้อขายโดยทางเอกชน บริษัท หรือกลุ่มธุรกิจ เพื่อสร้างผลกำไรให้กับหน่วยงาน โดยการแลกเปลี่ยนสินค้าและการบริการ ที่มีการรองรับทางกฎหมายและมีการแข่งขันกันในเชิงการค้าเพื่อทำกำไรสูงสุด ซึ่งไม่ได้ควบคุมโดยหน่วยงานกลางหรือจากทางรัฐบาล ทุนนิยมจะกล่าวถึง ทุน

และที่ดินเป็นสมบัติส่วนบุคคล การตัดสินใจทางเศรษฐกิจเป็นกิจกรรมส่วนบุคคล ไม่ใช่การควบคุมบริหารโดยรัฐ และตลาดเสรีหรือเกือบเสรีจะเป็นตัวกำหนดราคา ควบคุมและระบุทิศทางการผลิต รวมถึงเป็นที่สร้างรายรับ บางคนกล่าวว่าระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันของโลกตะวันตกคือระบบทุนนิยม

2. **สังคมนิยม** ระบบสังคมนิยมในจินตนาการตั้งอยู่บนความคิดที่ต้องการให้ระบบเศรษฐกิจเป็นไปอย่างยุติธรรม โดยไม่ต้องมีระบบเงิน ทุกคนร่วมกันทำงานเพื่อสร้างผลผลิตส่วนรวม และได้รับรัฐสวัสดิการที่ทำให้ยาก

เช่น มีโรงอาหารให้รับประทานอาหารฟรี แต่ระบบสังคมนิยมที่เป็นวิทยาศาสตร์จะพยายามกระจายรายได้โดยรัฐให้ประชาชนให้ทั่วถึงทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีรัฐสวัสดิการที่ควรมีอยู่พอสมควร ระบบสังคมนิยมไม่จำเป็นที่จะอยู่ภายใต้ระบอบการปกครองแบบเผด็จการหรือระบอบใดระบอบหนึ่งแต่สามารถอยู่ได้ทุกระบอบเพราะเป็นเพียงระบบเศรษฐกิจเท่านั้นไม่ใช่ระบอบการปกครอง **ประเภทของสังคมนิยม แบ่งออกเป็น 2 แบบ**

1. สังคมนิยมแบบบังคับ เป็นการที่รัฐควบคุมกิจการของเอกชนในประเทศทั้งหมดโดยจะใช้ในประเทศกลุ่มคอมมิวนิสต์ ได้แก่ จีน เกาหลีเหนือ เวียดนาม ลาว คิวบา

2. สังคมนิยมเสรี เป็นการที่รัฐให้อิสระในการบริหารของเอกชน แต่จะผูกขาดกิจการรัฐวิสาหกิจภายในประเทศ โดยจะใช้ในประเทศกลุ่ม **สแกนดิเนเวีย** และบางประเทศในยุโรป แนวคิดทุนนิยม จะมีแนวคิดตรงข้ามกับ **สังคมนิยม** ที่มีความเห็นคัดค้านว่ากำไรที่เกิดขึ้นจะทำให้เกิดช่องว่างทางสังคมทำให้คนที่มีฐานะมั่งคั่งรวยมากขึ้น โดยถ้าใครควรมีการแบ่งปันให้กับสังคมในชั้นล่างลงมา

● **Paradigm ด้านค่านิยมการพัฒนา** แบ่งเป็น 2 ฝ่าย

1. **โลกาภิวัตน์นิยม** (Globalization) ความเป็นโลกเดียวกัน มีความทันสมัย โดยเน้นเฉพาะเรื่องของการค้า การลงทุน การเงินเสรี เน้นให้ทั้งโลกเชื่อมโยงเป็นระบบเดียวกัน ด้วยเทคโนโลยีการสื่อสาร เพื่อการค้าเสรีและการเงินเสรี มีอารยธรรมเดียวกันทั้งโลก คืออารยธรรมวัตถุนิยม บริโภคนิยม ที่ขับเคลื่อนด้วยความโลกนิยม และมองว่าความสำเร็จของการพัฒนา ก็คือการได้มาซึ่งความทันสมัยในด้านวัตถุ เป็นปัจเจกชนนิยม (Individual-based value)

2. **ท้องถิ่นนิยม** (Localization) เป็นกระแสของชุมชนท้องถิ่นที่มีรากฐานทางทรัพยากร ภูมิปัญญา พัฒนาการและประวัติศาสตร์การดำรงอยู่ของตนเอง ขณะเดียวกันก็เป็นท้องถิ่นที่ไม่หยุดนิ่ง ตายตัว เป็นท้องถิ่นที่เต็มไปด้วยความแตกต่างหลากหลาย มีการสร้างสรรค์ เกิดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดวัฒนธรรมชุมชน สลับซับซ้อนยึดชุมชนเป็นหลัก เป็นชุมชนนิยม (Community-based value) เป็นปรัชญาแบบความเชื่อซึ่งให้ความสำคัญกับชุมชน (community) หรือค่านิยมของสังคม (social values) มากกว่าปัจเจกชน หรือค่านิยมส่วนตัวของคน ปรัชญานี้เสนอว่า ความหมายในชีวิตของแต่ละคนและเสรีภาพของปัจเจกชนที่เข้มแข็งและมีชีวิตชีวาขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น ๆ ในชุมชน ปรัชญานี้มีแนวคิดที่อยู่ตรงกันข้ามกับปัจเจกชนนิยม (Individualism) หรือเสรีชนนิยม (Libertarianism) (วิทยากร เชียงกูล)

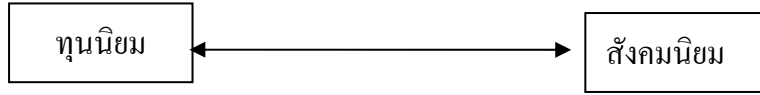
เนื่องจากเราเรียนรู้จากประเทศที่เจริญแล้ว เขาเป็นทุนนิยม เป็นประชาธิปไตย จึงนึกว่าเป็นค่านิยมด้านปัจเจก จึงเกิดการ โน้มเอียงไปทางนั้น ปัจเจกบุคคลนิยม เป็นการที่บุคคลคิดพัฒนาสิ่งใหม่ และให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า ปัจเจกบุคคลนิยม จะได้เปรียบเมื่อบุคคลนั้นเข้มแข็ง ทำให้ค่านิยมแบบชุมชนหายไป

อุดมศึกษาต้องอธิบายสิ่งเหล่านี้ให้คนเข้าใจ เพื่อให้เข้าใจโลก เข้าใจสังคม และเท่าทันสังคม บางครั้งอุดมศึกษาไปเอาตำราของตะวันตกมา โดยไม่พิจารณา คิดตามชาติตะวันตกมากเกินไป ทำให้ไม่เป็นกลาง เช่น สหรัฐอเมริกา เป็นประชาธิปไตยก็เชื่อว่าประชาธิปไตยดี ถ้าศึกษาประเทศคอมมิวนิสต์ ก็เชื่อว่าเผด็จการดี เผด็จการดีได้ถ้าผู้นำเป็นคนดี มีศีลธรรมคุณธรรม เผด็จการจำเป็นบ้างในบางครั้ง พุทธทาส : ประชาธิปไตยไม่ใช่สิ่งที่ดีที่สุดเสมอไป ฉะนั้นอุดมศึกษาต้องสอนให้เปิดใจกว้างและเป็นกลาง

ท่านพุทธทาสภิกขุของเราก็เคยพูดและเขียน ไว้หลายครั้ง ต่างกรรมต่างวาระ ท่านองว่า หากเป็น "เผด็จ

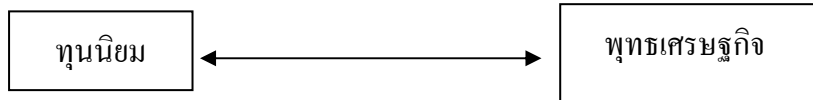
การโดยธรรม" เพื่อที่จะจัดการหรือแก้ไขปัญหานี้ปัญหาใด ให้เด็ดขาด เรียบร้อย และรวดเร็ว ก็ไม่ใช่เรื่องเสียหายอะไร ดีเสียอีก ที่ประหยัดทั้งเวลาและทรัพยากรอื่นๆ ด้วยการใช้ "ธรรมะในฐานะเครื่องมือ"

1. Paradigm ของนักวิชาการในโลกปัจจุบัน



- ทุนนิยม คอบสนองความต้องการของคนแบบเต็มที (สร้างทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด) ทำให้สิ่งแวดล้อมทรัพยากรหมด เกิดภาวะโลกร้อน
- สังคมนิยม จะแบ่งสรรทรัพยากรที่มีอยู่ให้กับทุก ๆ คนอย่างทั่วถึง เท่าเทียมกัน ปัจจุบันสังคมนิยมล่มสลายไปแล้ว

2. Paradigm ที่ควรจะเป็น



- เศรษฐกิจวิถีพุทธ เศรษฐกิจพอเพียงที่คนมีความสุข ชุมชนพึ่งตนได้ ธรรมชาติยั่งยืนพอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกันบนฐานของความรู้คู่คุณธรรม พุทธศาสนา ได้เข้ามาหยุดระบบทุนนิยมได้ในระดับหนึ่ง

ความแตกต่างระหว่างทุนนิยมและพุทธเศรษฐกิจ

| ทุนนิยม | พุทธเศรษฐกิจ |
|------------------|---------------|
| เป็นปัจเจกชนนิยม | เป็นชุมชนนิยม |
| บริษัทข้ามชาติ | ท้องถิ่นนิยม |
| วัฒนธรรมเดียว | พหุวัฒนธรรม |

- กระบวนการจัดการความรู้ที่ปิดกั้นตนเองของมนุษย์ 1.
- มนุษย์ส่วนใหญ่เรียนรู้เรื่องไกลตัวมากกว่าเรื่องในตัวเอง 2.
- มนุษย์จึงยกเรื่องการดูแลร่างกายตัวเองเป็นหน้าที่ของหมอ 3.
- มนุษย์ส่วนใหญ่เข้าใจเรื่องวิญญาณน้อยมาก 4.
- มนุษย์ปัจจุบันมองศาสนาเป็นสิ่งที่มาทีหลัง 5.
- นักวิชาการจึงผลักเรื่องศาสนาออกไปจากความรู้ที่เรียนเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน 6.
- มนุษย์ปัจจุบันรู้จักความสุขที่พึ่งพาจากภายนอก แต่อาจไม่รู้จักความสุขที่เกิดจากความสงบในตนเอง

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) ทฤษฎีพัฒนาสากล

ระดับและความสัมพันธ์ของทฤษฎี : ตัวอย่าง

| ระดับของทฤษฎี | แนวทางหลัก | แนวทางเลือก |
|---------------|--|--|
| ทฤษฎีหลัก | ลักษณะการทำงานที่มีโครงสร้าง หน้าที่ชัดเจน | เป็นสังคมวิทยา ทฤษฎีความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ได้ทั่วไป |
| ทฤษฎีสายกลาง | เป็นการแบ่งงานกันทำตามความ ถนัด ทำให้เกิดการพัฒนาก็คือ ความทันสมัย | เป็นทฤษฎีพึ่งพาความรู้ของโลกพึ่งพา ประเทศเจริญแล้ว ทำให้ตกเป็นเบี้ยล่าง ประเทศที่เจริญแล้ว |
| ทฤษฎีเล็ก | ใช้หลักการ Demand และ Supply | เป็นทฤษฎีสวนเกิน (ความแตกต่างระหว่าง มูลค่าของสินค้าที่แรงงานผลิตให้ กับมูลค่า ของแรงงาน ความแตกต่างนี้คือ มูลค่า ส่วนเกินที่ควรเป็นของแรงงานแต่นายทุน รวบเอาไว้เป็นของตัวเอง) |

เปรียบเทียบระหว่างองค์ประกอบการวิเคราะห์

| องค์ประกอบ | ทฤษฎีภาวะทันสมัย | ทฤษฎีพึ่งพา | เศรษฐกิจพอเพียง |
|-------------------------------|---------------------------------|-------------------------------|---|
| 1. ฐานคติ 1.1 ด้านเป้าหมาย | เน้นประสิทธิภาพของ ความเจริญ | เน้นการกระจายของ ความเจริญ | เน้นคุณภาพของความ เจริญ (สมดุล มั่นคง ยั่งยืน) |
| 1.2 ด้านกระบวนการ วิธีการ | เน้นการแข่งขัน | เน้นการพึ่งตนเอง | 1.พอประมาณ 2. มีเหตุผล 3.มีภูมิคุ้มกันในตัว 4.ความรู้ 5.คุณธรรม |
| 2. หน่วยวิเคราะห์ | ระบบสังคมเชิงหน้าที่ | ระบบสังคมเชิงขัดแย้ง | ระบบสังคมเชิงภูมินิเวศ |
| 3. ระดับการไตร่ตรอง | สูงและซับซ้อน | ค่อนข้างสูง และเรียบง่าย | สูงและเป็นองค์รวม |
| 4. ความเป็นจริงทาง สังคม | ปฏิฐานนิยม | วิภาษวิธี แบบเจาะจง | ความเป็นพลวัต และ รอบด้าน |
| 5. อุดมการณ์ | เสรีนิยม/ทุนนิยม | สังคมนิยม | คุณธรรมนิยม/บุญนิยม |

ประเทศไทยมีการนำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงไปกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550
หมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 7 แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ
มาตราที่ 83 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- หมวดที่ 3 แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
มาตราที่ 78 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารแผ่นดินดังต่อไปนี้
- บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ

องค์ประกอบของความรู้ด้านการพัฒนา

ส่วนที่ 1 เป้าหมาย ต้องอธิบายได้ว่าอะไรคือเป้าหมายของการพัฒนา เป้าหมายของการพัฒนาประกอบด้วย 3 สิ่ง คือ สมดุล มั่นคง ยั่งยืน

ส่วนที่ 2 กระบวนการ ต้องอธิบายได้ว่า การพัฒนาควรมีกระบวนการอย่างไร ใช้หลักการอะไรบ้าง ต้องคำนึงถึง ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความรู้ คุณธรรม

ส่วนที่ 3 วิธีการ ต้องอธิบายได้ว่า กระบวนการพัฒนาแต่ละขั้นตอนควรใช้วิธีการอะไร ดังจะยกตัวอย่าง เทคนิควิธีการพัฒนา (หลักการทรงงานของในหลวง) ดังนี้

1 ระเบิดจากข้างใน 2 ทำให้ง่าย 3 ทำตามลำดับขั้นตอน 4 ทำจากเล็ก ๆ 5 ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ 6 มองอย่างเป็นองค์รวม 7 ประโยชน์สูงสุด 8 ประโยชน์ส่วนรวม 9 การมีส่วนร่วม 10 บริการที่จุดเดียว 11 ไม่ติดตำรา 12 สอดคล้องกับภูมิศาสตร์ 13 สอดคล้องกับภูมินิเวศ 14 สอดคล้องกับภูมิสังคม 15 อธรรมปราบอธรรม 16 ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ 17 ขาดทุนคือกำไร 18 พึ่งตนเอง 19 ทำงานอย่างมีความสุข 20 รู้รักสามัคคี 21 ความเพียร 22 ความจริงใจต่อกัน 23 ผลิตได้เอง

วัฒนธรรมกับพัฒนาการศึกษา

ความผิดพลาดของการพัฒนาประเทศและการศึกษา เน้นเศรษฐกิจมากเกินไป ทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ละเลยการเมือง ทำให้ไม่มีเป้าหมายและแผนการพัฒนา เพิกเฉยปัญหาสังคม เกิดการปล่อยปละละเลย ไม่สนใจและเข้าใจชีวิตมนุษย์ ทำให้ขาดความสมดุลทั้งกายและใจ เกิดการทำลายวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน ปัจจุบันการศึกษาได้รับอิทธิพลมาจากระบบทุนนิยมและโลกาภิวัตน์ เพื่อให้การศึกษาเป็นอารยธรรมที่ยั่งยืนควรเดินสายกลาง สร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ มีชีวิตอยู่อย่างไม่ประมาท พัฒนาคอนอย่างบูรณาการ พัฒนาคอนให้เข้าถึงชีวิตที่สมบูรณ์ การศึกษาเป็นเครื่องมือของการพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา การศึกษาเป็นตัวสะท้อนว่าการพัฒนามันเหลว การศึกษาและการพัฒนาที่ถูกต้อง หน้าที่ของการศึกษา มีมิติบทบาทของการศึกษา คือการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม การศึกษาเพื่ออิสรภาพ (กาย สังคม จิตใจ ปัญญา) การศึกษาเพื่อนำสังคม เพื่ออนุรักษ์ เพื่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อบุคคล เพื่อคนส่วนใหญ่ การศึกษาเป็นตัวสะท้อนสังคม เมื่อเอา KPI ไปวัดพบว่า การศึกษาไทยล้มเหลว เป็นไปในทิศทางที่ไม่ควรจะเป็น การศึกษาต้องอยู่กับการพัฒนาในสิ่งที่เป็นตัวคนของมนุษย์ การที่เป็นสิ่งเกินความจำเป็นจะทำให้เกิดการผิดธรรมชาติ อะไรที่มากเกินไปทำให้มนุษย์หยุดการเคลื่อนไหว มนุษย์ถูกออกแบบมาให้เคลื่อนไหว

แนวทางในการพัฒนาในอนาคต

เป้าหมาย ต้องสมดุล หมายถึง สมดุลทั้งทางวัตถุ จิตใจ ร่างกาย ผสมผสานสิ่งเก่าและสิ่งใหม่เข้าด้วยกัน มีการพึ่งพาผู้อื่นและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ต้องมีความมั่นคง หมายถึง มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ต้องมีความยั่งยืน หมายถึง ไม่หุรหุรา ไม่ล้มลุกคลุกคลาน ไม่เกิดวิกฤติ กระบวนการ ยึดความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตนเองที่ดี ใช้ความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม มีคุณธรรมยุทธศาสตร์การพัฒนา เลือกใช้เทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับภูมิศาสตร์ ภูมินิเวศ ภูมิสังคม

ความสำเร็จที่แท้จริงของการศึกษา ไม่ใช่ความรู้
แต่มันเป็นการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับประเทศชาติและมนุษยชาติ
True success of education is not knowledge,
but its application to the benefit & of own countries and mankind.

แนวทางการประยุกต์ใช้

ระดับองค์กร กำหนดเป็นนโยบาย

1. การจัดโครงการบริการวิชาการ ต้องมีการสอบถามความต้องการของผู้เข้ารับบริการ (ชุมชน สังคม) ด้วยว่าต้องการให้มหาวิทยาลัยบริการวิชาการในด้านไหน หัวข้อเรื่องอะไร โดยคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของชุมชนเป็นหลัก
2. ให้ชุมชนหรือตัวแทนชุมชน หรือเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และทำประชา พิจารณ์หลักสูตร
3. กำหนดให้มีตัวแทนจากภาคประชาชนเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย และเป็นกรรมการบริหารงานสำนัก/สถาบัน หรือเป็นที่ปรึกษาของมหาวิทยาลัย/สถาบัน/สำนัก
4. กำหนดเป็นนโยบายการดำเนินงานภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ระดับกลุ่มงาน

1. การพัฒนาโปรแกรมระบบงานคอมพิวเตอร์ ต้องสอบถามความต้องการของผู้ใช้งานระบบ ว่าต้องการให้พัฒนาโปรแกรมอะไร ในการออกแบบโปรแกรมต้องให้ผู้ใช้งานมีส่วนร่วมในการออกแบบและวิเคราะห์ปัญหา ต้องรับฟังความคิดเห็นของชุมชนผู้ใช้งานระบบ
2. เปิดช่องทางการสื่อสารให้ผู้ใช้บริการหรือชุมชนสามารถเสนอแนะ แสดงความคิดเห็นในการทำงาน โดยผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน และมอบหมายผู้รับผิดชอบให้ทำการรวบรวมความคิดเห็นของชุมชนผู้ให้บริการ ต่อผู้บริหารต่อไป
3. ในการดำเนินงานต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้เสนอแนะ แสดงความคิดเห็น ต้องกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานอยากทำงาน สร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน ต้องมีความยุติธรรม จริงใจต่อกัน
4. มีการตั้งกรรมการ หรือที่ปรึกษาที่มาจากภาคประชาชนเป็นคณะกรรมการบริหารงานของสำนักฯ

ระดับบุคคล

1. นำวิธีการแบบพุทธเศรษฐกิจมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้จ่ายอย่างพอประมาณ สมกับฐานะ และซื้อของที่เป็นความต้องการที่แท้จริง ไม่หลงกระแสชื่อของตามคนอื่นทั้งที่ไม่จำเป็น
2. ในการดำเนินชีวิตควรเดินสายกลาง ไม่หลงสื่อ ฟังและคิดอย่างมีเหตุผล
3. ในการทำงานต้องเลือกวิธีการทำงานที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน ต้องเข้าใจธรรมชาติของผู้ร่วมงานแต่ละคน และทำงานให้ได้ดีที่สุดในภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่

อภิปรายกลุ่ม

ประเด็นอภิปรายที่ 1 ทิศทางของนโยบายอุดมศึกษาไทย (กลุ่ม 1)

| ตัวชี้วัด | ระดับ | คำอธิบาย/กรณีตัวอย่าง |
|--|---------|---|
| 1. การให้ความสำคัญกับบริบทด้านสังคมในงานอุดมศึกษาที่ผ่านมา | สูง | <ul style="list-style-type: none"> • ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาจึงจำเป็นต้องผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี • สถาบันฯ จึงมีเป้าหมายเพื่อบริการสังคมตามความต้องการของตลาด วิทยาศาสตร์สุขภาพ ตัวอย่าง การกำหนดนโยบายการพัฒนาหลักสูตร (ผลิตบัณฑิตในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มากขึ้น) <ul style="list-style-type: none"> • การพัฒนาหลักสูตร ให้มีสัดส่วนวิชาพื้นฐานสังคมและวิทยาศาสตร์ (60 : 40) • การเปิดสถาบัน/คณะวิชาต่างๆ ตามการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาประเทศ |
| 2. ระดับเป้าหมายการพัฒนาด้านสังคมแก่กลุ่มเป้าหมาย | สูง | <ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มเป้าหมาย – บัณฑิต , ผู้ใช้บัณฑิต ตัวอย่าง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันฯ กับองค์กรภายนอก (รัฐ เอกชน ชุมชน) เพื่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการสังคม |
| 3. การบรรจุสาระด้านสังคมในหลักสูตรและกิจกรรมการศึกษา | ปานกลาง | ตัวอย่าง การปรับปรุงหลักสูตรให้มีวิชาฝึกงาน-สหกิจศึกษา บรรจุอยู่ในหลักสูตร ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกันระหว่างสถาบันและหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิต |

ประเด็นอภิปรายที่ 1 ทิศทางของนโยบายอุดมศึกษาไทย (กลุ่ม 1 ต่อ)

| ตัวชี้วัด | ระดับ | คำอธิบาย/กรณีตัวอย่าง |
|---|-------|--|
| 4. การเน้นคุณสมบัติด้านสังคมของผลผลิตระดับอุดมศึกษา | สูง | <ul style="list-style-type: none"> • บรรจุวิชาพื้นฐานทางสังคมในหลักสูตร • จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้แก่นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง • ให้บัณฑิตมีคุณสมบัติด้านสังคม : เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ มีความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม |

| | | |
|--|---------|---|
| 5. การนำคุณสมบัติด้านสังคมของผลผลิตไปใช้ประโยชน์ | ปานกลาง | <ul style="list-style-type: none"> • บัณฑิตส่วนมากมีความรู้ มีความสามารถ สามารถปฏิบัติงานตามสาขาที่ตนเองสำเร็จการศึกษามาได้และประกอบอาชีพอิสระได้ • แต่ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมยังเป็นสิ่งที่เน้นมากขึ้น (มีปัจจัยอื่นมาเกี่ยวข้องด้วย) |
|--|---------|---|

ประเด็นอภิปรายที่ 2 การอุดมศึกษาไทย ให้ความสำคัญเรื่องใดเรื่องใด ไม่รู้เรื่องใดเรื่องใดจริงหรือ (กลุ่ม 4)

1. เห็นด้วยหรือไม่ ระดับใด ยกตัวอย่างรูปธรรม (เรื่องใดเรื่องหนึ่งเรื่องจิตวิญญาณ เรื่องใดเรื่องวิทยาศาสตร์)
 - ไม่เห็นด้วย สกอ. ไม่ให้ความสำคัญเรื่องใดโดยเฉพาะ ให้ความสำคัญเท่า ๆ กัน เช่น การจัดประเภทของมหาวิทยาลัยเป็นวิทยาลัยวิจัย วิทยาลัยชุมชน วิทยาลัยผลิตบัณฑิต เป็นต้น
2. ปัจจัยเหตุ
 - โลกาวัดณ์มีบทบาททำให้มหาวิทยาลัยต้องเปลี่ยนองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น เปลี่ยนแปลงการค้าเสรี เขตเศรษฐกิจอาเซียน การทำงาน เรียนข้ามชาติ
3. ผลกระทบ
 - ทำให้อุดมศึกษาต้องปรับตัวอย่างรุนแรง เช่น นโยบายของ สกอ. เรื่องการประเมินตนเอง และมาตรฐานคุณภาพ ทำให้มหาวิทยาลัยต้องปรับตัวให้ทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากปรับไม่คืออาจหลงทางได้ เน้นความรู้มากกว่าความคิด เป็นต้น
4. แนวทางที่ควรจะเป็น
 - สกอ. ต้องทบทวนวิสัยทัศน์ กระบวนการให้เกิดการปรับตัวให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง หรือนำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ สภาพปัจจุบันสื่อผ่านเข้ามามาก ต้องสอนให้คนรู้จักแยกแยะ เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ให้มากขึ้น

ประเด็นอภิปรายที่ 3 ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย

กลุ่ม 2

วิสัยทัศน์ : เป็นกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) ที่สามารถ หล่อหลอม กล่อมเกลา และสร้างสรรค์เยาวชน เพื่อนำพาสังคมไทยให้พ้นภัยจากยาเสพติด และก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

พันธกิจ : สร้างเยาวชนเพื่อเป็นบัณฑิตที่พ้นภัยยาเสพติดอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ :

1. จัดหลักสูตรโดยเน้นให้ผู้เรียนตระหนักพิษภัยยาเสพติด
2. สร้างและพัฒนาครูต้นแบบที่ให้กับเยาวชน
3. จัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำวิจัยเกี่ยวกับพิษภัยยาเสพติด
4. สร้างเครือข่ายชุมชนต่อต้านยาเสพติด
5. ตันกล้าคุณธรรมป้องกันยาเสพติด

กลุ่ม 3

พันธกิจ : จัดการเรียนการสอน วิจัย บริการวิชาการ และจริยธรรมให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ :

1. พัฒนาหลักสูตรการสอนให้สอดคล้องมุ่งเน้นสภาพการณ์ปัจจุบัน และเน้นความเป็นไทยให้มากขึ้น *เป้าหมาย* เพื่อให้ได้บัณฑิตที่เป็นคนดี อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และชี้นำสังคมไปในทิศทางที่ดีได้
2. ส่งเสริมการวิจัยที่เน้นทางด้านการพัฒนาจิตใจ และคุณธรรมเยาวชน *เป้าหมาย* เพื่อให้ได้องค์ความรู้ เพื่อนำไปวางแผนทางการเรียน การสอน การจัดกิจกรรมที่เน้นบัณฑิตที่มีคุณภาพ และสามารถนำไทยให้พ้นภัย และก้าวหน้าอย่างยั่งยืน
3. สร้างเครือข่ายทางสังคมรอบด้านให้แก่เยาวชน *เป้าหมาย* เพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับเยาวชนมีจิตสาธารณะ สังคมมีส่วนร่วมในการหล่อหลอม และสร้างสรรค์เยาวชน

ผู้บันทึก

- | | |
|-----------------------------|-----------------------------------|
| 1. นางสาวเพชรภรณ์ เพ็ชรแก้ว | มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร |
| 2. นางศิริประภา ชัยเนตร | มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา |
| 3. นางอรุณศรี โพธิโกฏิ | มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี |